

Pravda a změna

Pravda je po našem soudu záležitostí celého života, nejen myšlení. Proto je třeba si také položit otázku, jak by neměnná pravda mohla mít nějaký význam a vliv na náš život. Neměnná pravda by mohla mít vztah leda k těm složkám našeho života, které jsou nejméně proměnlivé, tedy zejména k tomu, co se opakuje a vždy znovu vrací. „Život v pravdě“, život „veskrze pravdivý“ (Patočkovy výrazy z doslovu k Přirozenému světu po 33 letech) by pak byl životem, který se stahuje z proměnlivosti světa do neproměnnosti „toho pravého“. Tady je vidět, jak vzájemně nekompatibilní jsou tradiční způsoby chápání pravdy a jejího vztahu k životu. Ovšem můžeme onu „neproměnnost“ chápat také jinak, jako životní integritu. I když se životní situace stále mění a život s nimi, přece je tu jakýsi imperativ, že ten, kdo tu proměnlivost prožívá, má být stále týž ve smyslu osobní totožnosti, jednoty osobnosti. To by však znamenalo, že musíme provést náležité rozlišení tohoto typu jednoty a pouhé neměnnosti. Pravda by pak nebyla v žádném zvláštním vztahu k tomu, co se nemění, jak měl za to Aristotelés, nýbrž ve zvláštním vztahu k tomu, co proměnlivost drží pohromadě, ba víc než pohromadě, totiž v jednotě, ve sjednocenosti. Pravda by byla výzvou k životní jednotě a v jistém smyslu jakýmsi nepředmětným garantem této jednoty.

(Písek, 030817-3.)